

رانت خواری با تهدید و ارباب

❧ به نظر برخی کارشناسان دیگر، افراد مشهور کمتر وارد حیطه رانت می‌شوند و اشخاص دیگر به واسطه آنها وارد چنین فضایی می‌شوند. نظر شما در این رابطه چیست؟

درستش هم همین است. مثلاً آقای بابک زنجانی چقدر مشهور بود؟ الان شما یک خبرنگار هستید مگر می‌توانید بدون هماهنگی یک وزیر را ملاقات کنید؟ پس وقتی آقای زنجانی چنین حرفی زفتی را در مدت بسیار کوتاهی می‌شنید، بدون هماهنگی امکان داشته است؟ چگونه به وزیر رفت دسترسی پیدا می‌کند؟ چطور مجوز از چهار وزیر را گرفته؟ امروز اگر یک فرد مشهور وارد یک وزارتخانه شود همه متوجه می‌شوند. پس می‌توان هماهنگ کرد که یک فرد ناشناس وارد شود و کارش را انجام دهد. اما اگر این فرد مشهور باشد همه کارمندان توپوششان جلب می‌شود. خیلی راحت می‌توان پشت سر افراد یک مقام بنشیند. حالا چه پدیده‌ای می‌نست. همان زمان که نام آقای زنجانی مطرح شد، اعلام شد ده‌ها شرکت به نام ایشان ثبت شده است. چه کسی این نوع شرکت‌ها را بررسی کرد؟ چه کسی بررسی کرد دوباره این اتفاق نیفتد؟ وقتی رسانه آزاد و بی‌سبب نظارتی اجتماعی وجود ندارد و جامعه مدنی فراوانی شده است و نمی‌تواند فعالیت کند و رسانه‌ها نمی‌توانند هر خبری را منتشر کنند، بدیهی است که چنین اتفاقاتی رخ می‌دهد.

❧ حضور افراد مشهور در اقتصاد را می‌توان به فال نیک گرفت؟ یا اینکه حضور آنها در سود استفاده در اقتصاد آلوده به فساد را بیشتر می‌کند؟

به نظر من مشهور بودن یک فرد نه حسن است و نه عیب. ممکن است این یک فعال اقتصادی مشهور باشد و در ایجاد ثروت ملی تلاش کند. اشکال این است که سال‌ها توله ثروت ملی را کوبیده‌ایم یعنی هر کسی که خواسته ثروت ملی را بداند و تولید ثروت را محکوم و متهم شده به اینکه خون مردم را می‌مکند و مرفه بی‌درد است. جامعه را نسبت به این افراد بیبین کردند. درحالی که اگر کسی ذهن کارآفرین داشته و با تلاش مستمر به ثروت ملی اضافه کند، بایستی مورد تقدیر قرار گیرد؛ نمونه آن ایجاد شرکت ایران خودرو، ایران سابقه برادران خیمه که ایران خودرو را قبل از انقلاب ایجاد کردند بررسی کنید، متوجه می‌شوید در مشهد کارگاه اتاق سازی اتوبوس داشتند و بعد به تهران آمدند و کم‌کم کار را گسترش دادند. این کار نامش کارآفرینی است. احترام این افراد باید در جامعه حفظ شود نه اینکه به‌عنوان کشت‌اندوز از آنها به بدی نام ببرند. ثروت‌اندوز کسی است که کارآفرینی نمی‌کند و منابع کشور را از طریق رانت به‌دست می‌آورد. بسیاری از شرکت‌های بزرگ و قدرتمند از شرکت‌های خیلی کوچک شروع کرده‌اند. محسن آرمایش در جاده تهران‌ویک کارگاه داشت که از بزرگ مدراس بخاری تولید می‌کرد که آن کارگاه را توسعه داد و تلویزیون و یخچال... تولید کرد. ما واقعا سرنا را از سر گذاشت می‌زنیم. زمانی که باید به کارآفرین احترام بگذاریم و در جامعه حمایتش کنیم که رشد کند، او را سرکوب می‌کنیم. ولی کسی که به افرادی که از طریق رانت‌خواری قدرت پیدا می‌کند و ثروت‌های آجتجانی به‌دست می‌آورد، ندارد. وقتی سرغ فعالیت می‌زنیم ما زیاده‌ای را برادران خیمه را می‌نگیم، می‌بینیم از یک کارگاه کار کوچک اندک‌اندک رشد کردند و از ۱۰ کارگر به ۱۰ هزار کارگر رسیده‌اند، ایجاد پیکان‌شهر و شرکت ایران خودرو تولید ثروت ملی است. ما نمی‌توانیم اینها را به کسانی که در عرض شش، هفت سال رشد‌های ملی و وحشتناک داشته اما کارشان سفل نیستند و با میزان تروشان برحای متعدد و بانک ایجاد کرده‌اند، مقایسه کنیم. این دو با هم کاملا متفاوت هستند. اقتصاد ناسالم و محیط غیرشفاف، کارآفرین را مضر می‌کند و به رانت‌خوار میدان می‌دهد. فضای بسته و نبود گردش اطلاعات باعث طرد کارآفرین از امروز هیچ کارآفرینی را پیدا نمی‌کنید که از ۹۰ هزار میلیارد تومان معوقات بانکی سهمی داشته باشد.

❖ در واقع می‌توان گفت به واسطه نفوذ افراد ناسالم در اقتصاد چنین اتفاقی می‌افتد؟

بدیهی است، این افراد به دلیل میزان ثروتی که دارند وارد این حیطه می‌شوند. در مجلس ششم آقای جباری مطرح و محکوم شد. اینسان مطرح شد برای اینکه می‌خواست تعدادی از نمایندگان مجلس را تحت تأثیر خودش قرار دهد و به نفع خودش از آنها استفاده کند. اما ثروت آقای جباری بیشتر بود یا آقای زنجانی؟ واقعا می‌توان مثال قیل و قیال را به کار برد. پس چرا کسی به مسئله به‌صورت جدی پرداخت؟ مگر در رابطه با داستان سابق تهران، خودش به‌صراحت گفته به نمایندگان مجلس پول داده؟ یا معاون اول رئیس‌جمهور سابق هم همین‌طور؟ بابت چه کاری پول داده‌اند؟ آیا این پرداخت‌ها بی‌دلیل بوده یا حمایت مورد توقع بوده است؟ حالا هستند که بستر را آماده می‌کنند تا این افراد از ظرفیت بیشتری برخوردار شوند. می‌خواهیم این اتفاق نیفتد، باید شفاف‌سازی شود. بدون شفافیت امکان ندارد بتوان با این‌گونه مسائل مبارزه کرد. زمانی می‌توان جلو این اتفاقات را گرفت که شفافیت در اقتصاد و گردش اطلاعات به وجود بیاید و دستگاه‌های نظارتی از توان و پشتیبانی کافی در جامعه برخوردار باشند.

بنفشه بیش: هر چند به گفته او آن قدر که آقا زاهد در رانت جویی نقش دارند برندهای ورزشی نقش ندارند، اما امیررضا واعظی آشتیانی، مدیرعامل پیشین باشگاه آبی‌ها، نیز به خوبی می‌داند یک برند ورزشی به ویژه اگر بازی فوتبال‌های هم به میان بیاید چگونه به عنوان واسط در گفت وگوهای رانت جویان سود بهره برداری قرار می‌گیرند. با اینکه او معتقد است «منصفانه نیست با یک چوب همه را برانیم» می‌گوید: «اصولا این دسته از ورزشکاران خودشان را با بضاعت پرنده بر خوردار نیستند و افراد دیگری آنها را پشت پرده حمایت و شرایط رانت جویی استفاده می‌کنند. گاهی این ورزشکاران مبلغی را از تاجر مورد نظر می‌گیرند و در این میان، فقط از رانت این افراد استفاده می‌شود و سهمی از کالای وارداتی به صادراتی به این افراد نمی‌رسد». این کارشناس اقتصاد ورزش با اشاره به رانت دوطرفه قهرمانان و کارگزاران، می‌افزاید: «در کشمکش بین ورزشکاران به خصوص فوتبالست‌ها از چه رانت‌هایی برخوردار شده‌اند، به نتایج خاصی خواهیم رسید. شخصا با این مجموعه آشنا هستم و شاهد هستیم رانت نه تنها در ورزشکاران، بلکه مدیران و رایج‌پایان آن دارد و بر خوردار شدن، مثل قردی در رایج پرنده دارد و از طریق افراد مشهور اعمال نفوذ می‌شود. این روزنه‌ها می‌بیند برخی از افرادی که در قوه قضائیه مشغول به کارند، خیلی مایل هستند در کمیته‌های انضباطی باشگاه‌ها و فدراسیون فوتبال حضور داشته باشند زیرا رایگان هم کار می‌کنند... اتفاقات اینجا به مسئولان قوه قضائیه است که در نظام انبساطی می‌کنند و قوه قضایی ارتباطات نامال رقم می‌خورد... در هر صورت وقتی مدیریت ناکارآمد، یک قاضی با دادیاری و بازپرس را عضو کمیته انضباطی باشگاه می‌کنند مطمئنا در قبال این کار که افتخاری برای عضو کمیته انضباطی نیز محسوب می‌شود، از رانت این افراد در در مجموعه قضایی استفاده می‌شود و این افراد در گيرودهای اداری‌شان از این ارتباطات استفاده می‌کنند...»

ک یک فرد اگر از شهرت خاصی برخوردار باشد، می‌تواند از رانت استفاده کند یا نه؟ این رانت چه نوع رانتی می‌تواند باشد؟

اصولا در کشورهای جهان سوم این واقعیت وجود دارد که به دلیل محدود بودن ظرفیت فکری برخی مسئولان کشورها، برخی قهرمانان به برند تبدیل شده و بعد ملی و بین‌المللی پیدا می‌کنند و به این دلیل فضای رانت به‌راحتی در عرصه‌های سیاسی-اقتصادی فراهم می‌شود، چه از سوی قهرمانان مورد نظر چه از سوی مسئولانی که این اختیارات را دارند. بیشتر این اتفاقات را اصولا در کشورهایی جهان سوم دیده‌ایم البته به این معنا نیست که در کشورهای توسعه‌یافته این اتفاقات رخ نداده باشد. ما به‌سدرت اتفاق می‌افتد، چنان‌که یک کشورهایی را همواره با راهکارها و نظام‌مند و براساس قانون‌اند و رویه‌ها اتفاق این است که احترام بیشتری به قهرمانان گذشته می‌شود. اما در کشورهای جهان سوم مانند ایران، شاهد هستیم حتی مسئولان اجرایی آن کشورها خودشان را مدیون و به‌دکار و ورشوکار احساس می‌کنند و می‌خواهند کاری را رانتی در بعد اقتصادی برای او انجام دهند. مثلاً کاری یک قهرمان به واسطه شهرتش یک مسئول شهری را مقوم کرد و می‌تواند ساخت‌وساز را در یک جای خاص انجام

دهد یا از تسهیلات واردات یا صادرات چیزی کالا به واسطه موقعیت خود استفاده کند. البته این رانت دوطرفه است؛ از طرف کارگزاران و قهرمان. البته به اعتقاد من، عموماً این دسته ورزکاران را افراد متصل و کسانی که به بازار کسب‌وکار هستند، راهنمایی می‌کنند چون شاید خودشان این بلوغ را نداشته باشند که وارد این عرصه شوند. در بعد سیاسی، همه شاهد هستیم

ورزشکار، هنرمند یا خواننده به واسطه شهرتش وارد مجلس و شورای شهر می‌شود. این اتفاق در کشورهایی جهان‌سوم یا درحال توسعه می‌افتد چون در دنیا جایگاه افراد تعریف شده است و از لحاظ فرهنگی مردم موضوعات را به هم خلط نمی‌کنند. مثلاً اگر قرار بود در آمریکا رئیس‌جمهور انتخاب شود بنابر این قاعده‌ای که در ایران حکمفرماست، مایکل جکسون باید بیشترین رای را می‌آورد. اگر به‌طور استثنا رگن رئیس‌جمهور آمریکا می‌شود، به این دلیل است که از گذشته برای این سمت ترکیب شده بود و در دنیا نادر اتفاق می‌افتد که رئیس‌جمهور، رئیس‌جمهور فرانسه و احمدی‌نژاد شهردار، رئیس‌جمهور ایران شود. اینجا رویه نیست، در کل بحث رانت دسویه است؛ هم از طریق ورزشکاری که نامی شده و هم خودباختگی برخی مسئولان که فکر می‌کنند اگر با فلان فرد عکس داشته باشند، موقعیت بهتری خواهند داشت! اخیراً وزیریه عکسی با یکی از ورزشکاران گرفته و در سایت خود گذاشته است. البته منظور این نیست که این اقدام نادرستی است اما بحث اینجاست که به ذهن مردم کارشناسان متباد می‌شود که شاید این ورزشکاران و رانت‌برخورداران و شاید آن وزیر رانت را فراهم کند. امکان دارد برای یک هنرمند هم این اتفاق

❖ کدام ورزش بیشترین بهره را از چنین رانتهایی گرفته؟

اگر شمارش کنیم ورزشکاران به‌ویژه فوتبالیست‌ها از چه رانتهایی برخوردار شده‌اند، به نتایج خاصی خواهیم رسید. شخصاً با این مجموعه آشنا هستم و شاهد هستیم نرفته‌اند ورزشکاران، بلکه مدیران و مربیان‌شان از رانته برخوردار شده‌اند. مثلاً یکی در جریان پیرونده دارد و از طریق افراد مشهور اعمال نفوذ می‌شود. این روزها می‌بینید برخی از افرادی که در قوه قضائیه مشغول به کارند، خیلی مایل هستند در کمیته‌های اشغال باشگاه‌ها و فدراسیون فوتبال حضور داشته باشند و رایگان می‌کار می‌کنند. می‌شود کسی در یک محیط از وقت اضافه خودش

مجبانی؟ اتفاقاً خطاب اینجا به مسئولان قوه قضائیه است که این اتفاقات ایجاد رانت می‌کند و یک سری ارتباطات ناسالم رقم می‌خورد. این‌طور نیست که بگویم همه چیز کل‌بلبل است. در هر صورت، وقتی مدیری ناکارآمد یک قاضی یا دادیار و بزرگساز را عضو کمیته انضباطی باشگاه می‌کند، مطمئناً بقیال این کار که افتخاری برای عضو کمیته انضباطی فنی محسوب می‌شود، از رانت این افراد در مجموعه قضائیه استفاده می‌شود و این افراد در گيرودارهای ارتباطی‌شان از این ارتباطات استفاده می‌کنند. در کشورهای توسعه‌یافته که ورزش حرفه‌ای دارند و مدیران باشگاه‌ها افراد بزرگی هستند، نمی‌توانند از رانت استفاده کنند چون قوانین کشورشان به‌دندرت این اجازه را می‌دهد. مثلاً در رسانه‌ها بود آقای هاشمی که در دنیا شناخته شده و آدم‌های بالایی به او داده، در تمام مالیاتش را با تأخیر پرداخته است بگذریم که در ایران فرار مالیاتی جزء افتخارات ماست. در کشورهای توسعه‌یافته انضباط و مقررات حاکم است و اگر هم کسی بخواهد این کار را انجام دهد، نمی‌تواند و اگر هم انجام دهد، مجازات سنگینی خواهد داشت و با تأثیر مالیاتش را پرداخت کند که جریمه روبه‌رو خواهد شد.

بیشترین رانتی که ورز بشکاران و سرمرغیان از آن استفاده می‌کنند، رانت اطلاعاتی است؟

دختنار را به سمت رانت اطلاعاتی نبرید. رانت‌ها منافع شخصی است؛ منفعی که به رفع منفعتی زودگذر منجر شود. مثلاً برای‌ای را سراغ داریم که در قطعی که یک بشکارهای هیأت‌مدیره سیاسی داشت از رانت استفاده کرد و در یک منطقه زمین خوبی را گرفت و آن زمین را به یک شرکت امنیتی

سوم مانند حتی مسئولان شان را بدین ساس می‌کنند رانتی در بعد می‌دهند. مثلاً اسطه شهرنش معغون کرده و از او در یک جای تسهیلات استفاده کند

یکی از هواداران تیمی که قهرمان شده بود، قطعه زمینی را به قصد اهدا به باشگاه به نام مربی آن باشگاه می‌کند و مدیر این زمین‌ها را برای خودش می‌فروشد. یا یک روز رنکار خودرویی را که به کشور وارد نشده وارد می‌کند و با قیمت بالاتر به فروش می‌رساند، بدون اینکه استانداردها رعایت و در نظر گرفته شود این خودرو قابلیت تعمیر در داخل را دارد. یا به عنوان فردی که در بخش واردات و صادرات کالا هم ورود کرده‌اند.

آیا این ورزشکاران خود دانشی در زمینه فعالیت‌های اقتصادی دارند؟

اصولاً این دسته از ورزشکاران خودشان از بضاعت بی‌نیسی برخوردار نیستند و افراد دیگری آنها را پشت‌پرده حمایت و از شرایط رانت آنها استفاده می‌کنند. گاهی این ورزشکاران مبلغی را از سایر موردنظر می‌گیرند و در این میان، فقط از رانت‌ها انحراف از استفاده می‌شود و سهمی از کلای وارداتی و صادراتی به این افراد نمی‌رسد. مثلاً یک ساختمان‌گر که بنا بوده ۱۰ طبقه ساخته شود ۱۳ طبقه شده و از نام ورزشکار یا هنرمند به‌عنوان کارچاق‌کن برای آن استفاده می‌شود. در هر حال، در صنف کسانی هستند که از موقعیت خود بی‌استفاده می‌کنند، اما ورزشکاران به دلیل اینکه بیشتر شناخته‌شده هستند،

یشتیتر جلب توجه می‌کنند. این رانته‌ها ریزودرشت
دارد. در کار جای، برنج، گندم، کوشته همه این
تفاسقات رن می‌دهد. در این میان، می‌توانیم از
خری مسئولان بی‌ظریفیت به نام مقصر نام ببریم.
ک قهرمان به برند ملی می‌شود قابل احترام
ست، ولی دلیلی ندارد این احترام منجر به ایجاد
انت و سوءاستفاده شود. البته هنوز داریم کسانی
که وزشکار قدیمی بوده و هنوز نقش واسطه را در
کسری مسائل اجتماعی و اقتصادی ایفا می‌کنند،
ما به هر صورت، وقتی از عدالت و حقوق مردم
حقت می‌کنیم، به این معناست که این حقوق نباید
فقط برای برخی افراد در نظر گرفته شود. اگر رانت
ست باید برای همه مردم باشد.

❖ اشاره کردید افراد دیگری پشت‌پرده، از این افراد حمایت می‌کنند. این اتفاق باعث می‌شود این ورزشکاران به تراست‌های قدرت تبدیل شوند؟

به ندرت ورزشکاری در ایران داریم که برند ییزینس می شده که بد هم نیست، اما اینکه فکر کنید همه این افراد هدفمند وارد می شوند، این طور نیست و از پشت پرده حمایت می شوند. البته شاید از طریق حمایت و رانتی که دریافت می کنند در آینده به کار جاری علاقه مند شوند و بخواهند کارهای دیگر را به این راحتی انجام دهند.

چند وقت پیش آقای جهانگیری اشاره کردند یک فرد ۹۰۰ حساب بانکی داشته. این یک مورد خاص است اما آیا چنین افرادی در بین ورزشکاران هم وجود دارند؟

چندی پیش رئیس کل بانک مرکزی این بحث را مطرح کرده بود که ۳۰ میلیون حساب تکراری در نظام بانکی وجود دارد. این نشان از یک دولت خاص است. هرکسی می تواند این کار را انجام دهد. سیستم بانکی ما مشکل دارد که سه هزار میلیارد تومان در آن اختلاس می شود. این نشان می دهد نظام بانکی ما تحول پیدا نکرده و بروز نشده است. این اتفاقات فقط در کشورهای جهان سوم دیده می شود. هرکسی می تواند در هر شعبه بانکی، قضایی را ایجاد و این کار را انجام دهد. ۳۰ میلیون حساب بانکی تکراری فقط مختص ورزشکاران که نیست، بلکه افرادی که خلافیانشان به سمت تخلف است راهکارهای لازم را پیش بینی کرده اند. ممکن است یک دکتر هم این کار را انجام دهد و در یک بانک چندین حساب داشته باشد. تصاویر کنید حساب بانکی ایجادکردن در نظام بانکی که هیچ نظم و انضباط و سیستم بررسی ندارند. اتفاق نمی افتد. نمی توانیم بگوییم در بین این افراد مهندس و ورزشکار و پزشک است یا نه. می تواند باشد یا نباشد. اما بحث من این است کسانی که دستی در بازار اقتصادی کشور دارند، نقش دارند. اشاره کردید ورزشکاران معمولاً به بازار آشنایی دارند. چطور عرضه و تقاضا در بازار از این طریق به هم می رسد؟

مثالی عرض می‌کنم. وقتی برنج بی‌رویو وارد کشور می‌شود، یکبار از عوارض این است که برنج داخلی با مشکل مواجه می‌شود یا بعد از مدتی گوبوند برنج‌های وارداتی سرطانی‌ناست. امکان دارد در این قضیه ورزشکار تاجری باشد که کسی که او را ساپورت می‌کند برنج هم وارد کرده باشد. حالا می‌تواند کالاهای مختلف دیگر باشد. می‌توان مشخص کرد یک ورزشکار در این کار چقدر مهم داشته است. اعتقاد این استن این دسته از ورزشکاران توسط افراد خاصی از صنوف انتخاب می‌شوند و از شهرشان استفاده می‌شود. مثلا گوبوند می‌خواهیم فولاد یا سوآپ نفت وارد کنیم و درصدی به شما می‌دهیم. برای گروه‌های دیگر هم این امکان وجود دارد.

ادامه در صفحه ۱۵

جشنواره یخ
تا ۰۰۰۰/۰۰۰

belko

سال آینده برشمرد و گفت: دولت در تلاش است تا رشد اقتصادی را به هشت درصد برساند طوری که مردم این تغییر در وضعیت اقتصادی را در سفره‌های خود احساس کنند.

چک متحدالشکل، نیمه دوم سال

● اپراتا: هزمنان با اعلام رسیدن ارزش قراردادهای خرید و لیزینگ هواپیمای مسافری مدرن سوپر جت-۱۰۰ ساخت مشترک روسیه و غرب در نمایشگاه بین‌المللی ماکس-۲۰۱۵ مسکو به بیش از دو میلیارد دلار، مدیر سوخو از برنامه این شرکت برای فروش صد فروند از این هواپیما به ایران خبر داد. با توجه به اینکه در عرض چهار روز قراردادهای زیادی برای فروش ۶۰ فروند از این هواپیما امضا شده است، انتظار می‌رود تا روز یکشنبه و پایان کار نمایشگاه، شرکت‌های دیگر نیز برای دراختیار گرفتن این هواپیما صدفره با شرکت سوخو قرارداد امضا کنند. شرکت هواپیماسازی سوخو سازنده هواپیما سوپر جت-۱۰۰ با شرکت هواپیمایی روسی در ویتنیکس قراردادی برای فروش ۱۵ فروند از این هواپیما امضا کرد.

افشای مذاکرات پشت پرده

● **فارس:** عضو کمیسیون صنایع مجلس با اشاره به بعضی لایه‌ها بین خودروسازان، برخی نمایندگان مجلس و مدیران وزارت صنعت برای اختصاص تسهیلات بانکی چهار هزار میلیارد تومانی به خودروسازان، گفت: پرداخت تسهیلات به خودروسازان خیانت به سایر صنایع است.

های Beko NeoFrost
یال هدیه نقدی بکو

۲ برابر
سرمای بیشتر

www.beko-ir.com
